

И. А. Колесник

ФИЛОСОФСКО-АНТРОПОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВЗГЛЯДОВ (ВТОРАЯ ПОЛОВИНА XIX – НАЧАЛО XX СТ.)

Исследование философско-антропологических основ педагогических взглядов прошлого актуальная и значимая проблема для современной педагогической науки. Изучение антропологических идей, составляющих основу педагогических взглядов прошлого позволяет современности осознать важность мировоззренческих ориентиров, находит отражение в философских, психологических, естественнонаучных представлениях о человеке, а также позволяет обратить внимание педагогов на важность исследования антропологической проблематики, как для теории, так и для педагогической практики. Необходимость разработки антропологических основ современной педагогики становится очевидным в пределах понимания прошлых достижений отечественной культуры. Эти достижения могут стать истоком для вдохновения и серьезных достижений для отечественной педагогической науки.

Ключевые слова: антропологическая проблематика; выдающиеся педагоги; методологическая основа; педагогическая теория; педагогические взгляды; современность; философия образования.

I. Kolesnik

PHILOSOPHICAL-ANTHROPOLOGICAL FOUNDATIONS OF PEDAGOGICAL VIEWS (THE SECOND HALF OF XIX – THE BEGINNINGS OF XX CENTURY)

A study of philosophical-anthropological foundations of pedagogical views of the past current and relevant issue for modern pedagogical science. Philosophical knowledge carries a system of ideas about man, anthropology – an integral part of any philosophical conception. Traditional philosophical problems are the essence of man, the meaning of his existence, the purpose of existence. philosophical anthropology allows you to recreate a complete image of a person by analyzing protevorechiviyh aspects of his nature. The need to analyze the relationship of pedagogy and philosophical anthropology caused by a lack of pedagogical thought out concepts of bonding in some integrity ideas generated based on a plurality of pedagogical facts and extensive practice. The study of anthropological ideas that form the basis of pedagogical views of the past allows to realize the importance of modern philosophical orientation is reflected in the philosophical, psychological, natural conception of man, and also allows teachers to pay attention to the importance of the study of anthropological problems, both for the theory and practice of teaching. The need to develop anthropological foundations of modern pedagogy becomes apparent within the understanding of past achievements of Russian culture. These achievements can become the source of inspiration for the serious achievements for domestic pedagogical science.

Keywords: anthropological problems; educational theory; methodological framework; modernity; outstanding teachers; pedagogical views; philosophy of education.

Рецензенти

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – д. пед. н., проф.,
Бойчук Ю. Д. – д. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 06.10.2014

УДК 378.147–057.87

Є. В. Долинський

ГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА І ОСВІТНІ РІВНІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ

Аналізуються дані бази інформаційної системи «Конкурс», що стосується вищих навчальних закладів які здійснюють фахову підготовку майбутніх перекладачів, розглянуто географічну структуру їх розміщення; освітні рівні, за якими проводиться навчання, проаналізовано кількісні показники їх діяльності. Використання даного формату дослідження дозволило комплексно підійти до вивчення обраної проблеми, дослідити кількісні та якісні характеристики фахової підготовки перекладачів.

Ключові слова: географічна структура; майбутні перекладачі; освітні рівні фахової підготовки; фахова підготовка.

Вступ. Глобалізаційні процеси, що притаманні сучасному етапу суспільних відносин, ставляють нові виклики та вимоги перед системою вищої освіти України. Прагнення України до інтеграції в

єдиний європейський освітній простір зумовлює необхідність розв'язання комплексу завдань, пов'язаних із підготовкою висококваліфікованих фахівців із знанням іноземної мови, зокрема

фахівців у галузі перекладу (Мартинюк О., 2010, с. 159).

Метою статті є вивчення специфіки та особливостей фахової підготовки майбутніх перекладачів в університетах України, у зв'язку з цим, автором було проведено попереднє дослідження, а саме, використовуючи базу вищих навчальних закладів (ВНЗ) інформаційної системи «Конкурс», розглянуто географічну структуру їх розміщення; освітні рівні, за якими проводиться навчання, проаналізовано кількісні показники їх діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти професійної підготовки майбутніх перекладачів висвітлені в працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема Р. Зорівчак, І. Корунця, Л. Ла-тишева, С. Панова, О. Мацюк, О. Шупти. Однак питання географічного розташування університетів, освітні рівні, за якими проводиться навчання не було предметом окремого дослідження.

Проведений аналіз показав, що підготовка майбутніх перекладачів в Україні станом на 1 вересня 2014 року здійснювалась за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр, спеціаліст та магістр в межах галузі знань «Гуманітарні науки» за напрямом підготовки «Філологія» (Мартинюк О., 2010, с. 159).

Загалом, як свідчить аналіз даних підготовка фахівців даної спеціальності провадилась у 45 університетах України, географія їх розміщення представлена на рис. 1. При цьому зазначимо, що станом на 1.09.2014 року у базі ВНЗ інформаційної системи «Конкурс» була відсутня інформація щодо вступної компанії, яку проводили університети АР Крим, як наслідок університети даного регіону до складу вибірки не увійшли. Крім того, умовною є чисельність університетів, що віднесені нами до Донецької області, оскільки один з університетів,

який увійшов до досліджуваної вибірки (Донецький національний університет) на даний час змінив фактичне місце перебування з м. Донецьк до м.Вінниця.

Як видно з рисунку, найбільша кількість університетів (10 закладів) зосереджена у Київській області, а точніше у м. Києві, на другому місці – Дніпропетровська, Донецька та Одеська області (по 4 заклади), на третьому – Запорізька, Львівська, Луганська, Миколаївська, Полтавська, Харківська та Херсонська області – по 2 заклади. Жоден університет Вінницької, Волинської, Закарпатської, Рівненської області не здійснює підготовку студентів–перекладачів.

З 45 університетів у 25 закладах студенти мають можливість отримати ступінь бакалавра, спеціаліста або магістра; 19 – провадять підготовку лише спеціалістів або магістрів; 1 заклад отримав ліцензію на підготовку студентів за освітнім ступенем «бакалавр» (Борисенко Н. 2011, с. 297).

Аналіз розподілу студентів за географічною ознакою показав, що найбільший ліцензійний обсяг прийому студентів-перекладачів припадає на університети Київської області – це, відповідно, 52,0% бакалаврів, 46,5% магістрів та 30,7% спеціалістів. На другому місці із значним відставанням знаходяться університети Донецької області, які готують 10% бакалаврів, 10,6% магістрів та 9,4% спеціалістів. На третьому – університети Львівської області із показниками, відповідно, 5,9%, 6,7% та 4,7%. Найменше фахівців з перекладу навчається у вузах Івано-Франківської та Черкаської областей. Університети Луганської, Полтавської та Сумської областей не здійснюють підготовку перекладачів бакалаврів. Можливість підготовки магістрів відсутня у університетах Житомирської та Чернігівської областей.

Рис. 1 Географія розміщення університетів, що здійснюють підготовку перекладачів

Географічна структура розподілу державного замовлення на підготовку перекладачів дещо відрізняється від тенденції розподілу ліцензійного обсягу. Хоча за рівнем державного замовлення лідирують Київські університети, однак їх частка у загальному обсязі є дещо нижчою – 30,1% бакалаврів, що навчаються кошти державного бюджету, 41,8% магістрів та 20,8% спеціалістів. До числа лідерів за рівнем державного замовлення можна віднести університети Донецької, Львівської та Чернівецької областей.

Цікавим у контексті розгляду особливостей фахової підготовки майбутніх перекладачів є вивчення їх мовної спеціалізації. Варто зазначити, що у 44 з розглянутих університетів профілюючою мовою для майбутніх перекладачів є англійська мова, у 12 – німецька, французька мова вивчається у 8 університетах, російська у 7 університетах, польська та іспанська у 3, новогорьцька, італійська та китайська у 2, опанувати арабську, турецьку, корейську, японську, перську, гінді та болгарську майбутні перекладачі можуть у одному закладі (Матеріали ІХ науково-практичної конференції молодих учених, 2012, с. 35).

Найбільш широкий спектр мовної спеціалізації пропонують університети Київської, Харківської, Запорізької, Донецької та Чернівецької областей. Англійська мова є профілюючою при підготовці перекладачів в університетах Хмельницької, Івано-Франківської, Житомирської, Тернопільської, Черкаської, Сумської, Полтавської, Дніпропетровської, Миколаївської, Херсонської та Луганської областей. Розглядаючи університети даних регіонів варто зазначити, що в переважній більшості перекладачі опановують окрім англійської і другу іноземну мову – переважно німецьку – однак, оскільки ця мова не є профілюючою, час, який витрачається на її вивчення і, відповідно, рівень її оволодіння майбутніми фахівцями, не дозволяє виокремити німецьку як окрему мовну спеціалізацію студентів у даних університетах.

Аналізуючи кількісний розподіл студентів-перекладачів, що опановують відповідно мовну спеціалізацію, варто відмітити безумовне домінування підготовки перекладачів з англійської мови – 55-80% ліцензійного обсягу прийому з даної спеціальності. Другою та третьою за кількістю місць є німецька та французька мови, хоча вони і значно відстають від лідера.

Підготовка перекладачів з іспанської, арабської, турецької, корейської, японської, перської, гінді, китайської та болгарської мов здійснюється переважно на рівні «бакалавра», можливість продовжити освіту та отримати ступінь «магістра» чи «спеціаліста» має незначна кількість студентів – від 8% до 38% з числа студентів, які отримали ступінь «бакалавра» з відповідної мовної спеціалізації.

Залежно від мовної спеціалізації значно різниться рівень державного замовлення на підготовку перекладачів. Найвищий рівень державного фінансування характерний підготовки перекладачів з англійської мови – це 12,1% для бакалаврів, 19% для магістрів та 15,5% для спеціалістів. Друга за кількістю студентів німецька мова значно відстає за значенням даного показника. Рівень державного замовлення на фахівців даної мовної спеціалізації коливається від 2,5% до 4% залежно від рівня, що опановує фахівець (Барко В., 2010).

Рівень державного фінансування підготовки перекладачів з інших мов є мінімальним та не перевищує 1% від загальної структури. Студенти-перекладачі, що бажають опанувати арабську, корейську та японську мови можуть зробити це виключно за кошти юридичних та фізичних осіб, державне фінансування даних видів мовної спеціалізації не передбачене.

Висновки. Підсумовуючи вище зазначене можна стверджувати що фахова підготовка майбутніх перекладачів є досить поширеною серед університетів України. Опанувати фах перекладача студенти можуть у 45 закладах. Однак, географія розміщення даних навчальних закладів характеризується певним дисбалансом на користь Київської, Дніпропетровської та Одеської областей. Значно різниться і мовна спеціалізація майбутніх перекладачів. Загалом, підготовка перекладачів в університетах України здійснюється з 16 мов, однак найбільш поширеною та доступною є англійська мова, студенти мають можливість опанувати її у 44 з 45 університетів, що готують перекладачів. Низьким залишається рівень державного замовлення на підготовку майбутніх перекладачів – на рівні 20-28%. Порівняння попиту на опанування даної спеціальності та наданого університетам обсягу ліцензійного прийому, показує певну невідповідність даних показників.

Література

1. **Барко В. І.** Аналіз наукових підходів до становлення поняття «професійна компетентність» сучасного фахівця / В. І. Барко. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України . – 2010. – Вип. 5. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2010_5_18.pdf.
2. **Борисенко Н.** Професійна підготовка майбутніх учителів технологій в умовах сучасного освітнього простору / Н. Борисенко // Проблеми підготовки сучасного вчителя . – 2011. – № 4(2). – С. 295-301. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ppsv_2011_4\(2\)_44.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ppsv_2011_4(2)_44.pdf).
3. **Мартинюк О. В.** Професійна підготовка перекладачів у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів / О. В. Мартинюк // Педагогічний дискурс : зб. наук. пр. / [гол. ред. І. М. Шоробура]. – Хмельницький : ХГПА, 2010. – Вип. 7. – С. 157–161.

4. **Матеріали ІХ науково-практичної конференції молодих учених** «Методологія сучасних наукових досліджень» (25–26 жовтня 2012 р., м. Харків) / За заг. редакцією голови ради молодих учених, канд. пед. наук, доц. К. А. Юр'євої. – Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2012. – 96 с. (с. 35-36).
5. **Семенов О. М.** Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури / О. М. Семенов // : Монографія. – Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005.- 404 с. (с. 120).

References

1. **Barko V. I.** (2010). The analysis of scientific approaches to the formation of the concept «professional competence» of modern specialist. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy*, Vyp. 5. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2010_5_18.pdf (in Ukrainian).
2. **Borysenko N.** (2011). Professional training of future teachers of technology in modern educational environment. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya*, № 4(2), P. 295-301. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ppsv_2011_4\(2\)_44.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ppsv_2011_4(2)_44.pdf) (in Ukrainian).
3. **Martyniuk O. V.** (2010). Professional training of translators in the context of globalization and integration processes. *Pedahohichnyy dyskurs: zb. nauk. I. M. Shorobura* (Eds). Khmel'nyts'kyi: KhHPA, Vyp. 7, P. 157–161 (in Ukrainian).
4. **Modern research methodology** (2012). K. A. Yur'yeva (Eds). Kharkiv: KhNPU imeni H.S. Skovorody, 96 p. (in Ukrainian).
5. **Semenoh O. M.** (2005). Professional training of the future Ukrainian language and literature teachers: *Monohrafiya*. Sumy: VVP «Mriya-1» TOV, 404 p. (in Ukrainian).

Е. В. Долинский

ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ УРОВНИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ В УНИВЕРСИТЕТАХ УКРАИНЫ

Анализируются данные базы информационной системы «Конкурс», что касается высших учебных заведений, осуществляющих профессиональную подготовку будущих переводчиков, рассмотрено географическую структуру их размещения; образовательные уровни, по которым проводится обучение, проанализированы количественные показатели их деятельности. Использование данного формата исследования, позволило комплексно подойти к изучению выбранной проблемы, получить количественные и качественные характеристики профессиональной подготовки переводчиков.

Ключевые слова: *будущие переводчики; географическая структура; образовательные уровни профессиональной подготовки; профессиональная подготовка.*

Ye. Dolinskiy

GEOGRAPHICAL STRUCTURE AND EDUCATIONAL LEVELS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TRANSLATORS UNIVERSITIES IN UKRAINE

Considering the growing attention to language as a new priority of social development, the developers of the strategy and tactics of forming a single general European Environment believe that today European specialist should be prepared to carry out its functions by two languages.

Linguistic education establishments, including Ukrainian translation departments should take into account the modern trends expressed in the preparation of educational programs and plans aimed to improving the quality of educational content.

This article analyzes data from information system «Konkurs» base, concerning to higher education institutions engaged in professional training of future translator, its examined the geographic structure of their location; educational levels which provide training, quantitative analysis of their activities. This study format allowed making a comprehensive approach to the study of the subject, to investigate the quantitative and qualitative characteristics of professional training the future translators.

As a result of Ukrainian educational reform and development of globalization processes the methods of teaching the foreign languages have changed.

At the present time, information technologies and distance education are particularly important. The experience of foreign countries shows the new opportunities for optimal development of skills and capacity of foreign language communication.

Prospects for further research are the theoretical grounding and development of methods of forming informative competence of translators using Moodle technology while learning a foreign language.

Keywords: *educational level training; future translators; geographical structure; professional training.*

Рецензенти

Шоробура І. М. – д. пед. н., проф.,
Галус О. М. – д. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 08.10.2014